

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref:

Vår ref: emb

Oslo, 10. august 2022

Svar på høring - Koronakommisjonens delrapport nr. 2

Delta viser til Justis- og beredskapsdepartementets høring på NOU 2022: 5 Myndighetenes håndtering av koronapandemien del 2.

Delta støtter kommisjonens overordnede konklusjon om at norske myndigheter samlet sett har håndtert pandemien godt, men at det er viktige læringspunkter å ta med seg videre.

Vi har innspill til noen av rapportens delpunkter:

Intensivkapasiteten

Kapasitet knyttet til intensivbehandling er viktig del av rapporten og nødvendig fordi intensivkapasiteten har vært en helt avgjørende begrunnelse for mange av tiltakene som ble iverksatt i samfunnet. Det har vært kjent lenge av intensivkapasiteten har vært lav og det er nødvendig å øke denne framover. For vår del er det viktig å tydeliggjøre at dette ikke løses med økning i antall intensivsykepleiere alene, men at vi må se på hele kjeden i oppgaveløsingen. Mangelen på intensivsykepleiere kunne og kan avhjelpes med å ta i bruk flere ansattes kompetanse ved sykehusene. En mer hensiktsmessig oppgavedeling blant personellgruppene på sykehuset hvor også arbeidsbelastningen under perioder med svært høyt smittetrykk kunne blitt fordelt bedre, ville også avhjulpet både medarbeidere og øvrige pasienter. Sykehusene maktet i for liten grad å omdisponere personell og ta i bruk andre yrkesgruppers kompetanse. Framover blir det viktig for helsetjenesten å gå gjennom kompetansen og se hvilke muligheter som ligger å utnytte og utvikle flere yrkesgruppers kompetanse bedre. Dette er avgjørende for å ha flere ressurser å spille på under en krise, men er minst like viktig i en normalsituasjon for å utvikle og ta i bruk ressursene som allerede finnes i helsetjenesten.

Kommunikasjon til befolkningen

Det framkommer i rapporten (s. 57) at kommisjonen ser det som et viktig læringspunkt at det utarbeides planer for å sikre at kommunikasjonen når ut til definerte grupper i befolkningen. Videre peker de på at innføringen av nye nasjonale tiltak i mange tilfeller ble svært sent kommunisert til kommuner og kommuneleger. De anbefaler at disse blir forhåndsvarslet, slik

at kommunene og kommunelegene kan forberede seg på å gjennomføre tiltak ved senere krisehåndteringer.

De viser også til at Samfunnssikkerhetsmeldingen vektlegger nødvendigheten av målrettet kommunikasjon for å nå ut til hele befolkningen i en krisesituasjon.

Høringen tar opp at innvandrerbefolkningen var overrepresentert blant de smittede og alvorlige syke samt underrepresentert blant de vaksinerte. Dette er en bekymringsfull erfaring å ta lærdom av og følge opp framover.

Som et læringspunkt vil vi også vise til at det på pressekonferansene var det døvetolk som oversatte til innbyggere som benytter seg av dette språket. Det er imidlertid en stor andel innbyggere som er hørselshemmede og som ikke kan tegnspråk. Vi har fått til tilbakemelding om at disse gikk glipp av viktig informasjon siden pressekonferansene ikke var tekstet.

Kommunale tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne

Som et innspill til læringspunkt under tiltak rettet mot arbeidsinkludering (side 417) vil vi påpeke at mye av oppfølgingen av arbeidsrettede tiltak ble flyttet over på digitale flater og dette førte til økte sosiale forskjeller. For de mest sårbare av NAVs brukere, som har størst behov for oppfølging, har stadige endringer og nedstenginger medført økt usikkerhet. For brukere med manglende forutsetninger til å kunne benytte seg av digitale virkemidler har redusert tilgjengelighet medført større avstand til nødvendige tjenester. De som i utgangspunktet har størst behov for NAVs tjenester, var de som i praksis ble hardest rammet. Dette hadde igjen som konsekvens at pandemien, og tiltakene som ble innført, har bidratt til at de sosiale forskjellene økte.

Økonomiske og sosiale konsekvenser av covid-19-pandemien

Kommisjonen oppgir at NAV mottok 275 000 søknader om dagpenger under permittering i løpet av mars måned, og at i alt 477 000 personer mottok dagpenger i forbindelse med permittering i 2020. Dette omfanget medførte et massivt arbeidspress på hele organisasjonen i NAV. Videre ble saksbehandlingen av den innledende bølgen av søknader forsinket på grunn av hurtige justeringer i regelverk, og innføring av nye særordninger, for eksempel lønnskompensasjon. Dette medførte at de som søkte på dagpenger måtte vente lenge i usikkerhet på å få svar på sine dagpengesøknader.

Spesielt om forholdet mellom dagpenger og arbeidsavklaringspenger (AAP)

Kommisjonen påpeker at det overraskende ikke var stor tilstrømning til ytelsen AAP under pandemien, men kommenterer at dette sannsynligvis skyldes utvidelsen av dagpengeordningene. Delta støtter denne vurderingen, vi finner grunn til å påpeke at det i forbindelse med avvikling av koronareglene for dagpenger bør forventes et oppsving i antall søknader på AAP. Ut fra erfaringer fra tidligere kriser er det grunn til å anta at en andel av de

som har gått på dagpenger, og som har mistet sitt arbeidsforhold, eller av andre årsaker befinner seg i gruppene med løsest tilknytning til arbeidsmarkedet, vil følge en bane over til andre ytelser når dagpenger ikke lenger er tilgjengelig

Delta deler kommisjonens bekymring for at krisen også mer generelt har bidratt til økte forskjeller og vil understreke nødvendigheten av en langsiktig plan for å motvirke varig økte forskjeller i samfunnet.

Partssamarbeidets betydning sentralt og lokalt

Delta vil framheve betydningen av et godt og velfungerende partssamarbeid. Den norske modellen med tett samarbeid mellom regjeringen og partene i arbeidslivet er avgjørende for å skape gode løsninger, ikke minst i en så stor krise. Selv om det særlig i starten var krevende å levere innspill på svært kort varsel og i høyt tempo, har dette vist styrken i den norske modellen. Regjeringen har vært helt avhengig av at partene har stilt opp for kunne komme med mest mulig målrettede tiltak som kompensasjon mot smittevernstiltakene, men også knyttet til god implementering av smittevernstiltak. Gjennomgående har dette fungert tilfredsstillende i løpet av pandemien, men med enkelte unntak. Involveringen under utarbeidelse og iverksettelse av vaksinasjonsstrategi kunne vært håndtert bedre, ikke minst når det kom til prioritering av sentrale personellgrupper som har stått fremst i møte med pandemien. Her manglet systematisk involvering for å sikre at alle parter ble hørt før iverksetting.

Delta vil understreke at det ikke bare er på nasjonalt nivå at et tett og velfungerende partssamarbeid er nødvendig. Dette er like viktig i den enkelte virksomhet for å sikre gode beslutninger med nødvendig forankring. Delta erfarer at der medbestemmelsen har fungert og tillitsvalgte har vært tett involvert i krisehåndteringen, er også løsningene bedre. Vi ser også at der virksomhetene i forkant hadde et velfungerende partssamarbeid mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte, ble det mye enklere å håndtere virkningene av pandemien. Mange avgjørelser har måtte settes i verk uten fullt ut oversikt og nødvendige konsekvensanalyser både med hensyn til tidspress, men også med til dels manglende faktagrunnlag. Da er det avgjørende å ha bygget opp en tillit mellom partene og at tillitsvalgte involveres for å sikre gode løsninger.

Med vennlig hilsen
Delta

Lizzie Ruud Thorkildsen (sign)
forbundsleder